

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2011

117/2011

Laki

sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä

Annettu Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2011

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on sähkön toimitusvarmuuden turvaamiseksi luoda edellytykset sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavan tehoreservin ylläpitämiselle Suomen sähköjärjestelmässä.

Tehoreservin hankinta on pyrittävä järjestämään siten, että tehoreservijärjestelmään valikoituvat parhaiten tehoreserviksi soveltuvat voimalaitosyksiköt ja sähkönkulutuksen joustoon kykenevät kohteet ja että tehoreservijärjestelmä toteutetaan taloudellisesti ja suunnitelmallisesti mahdollisimman tarkoi-

tuksenmukaisena kokonaisuutena ympäristönäkökohdat huomioon ottaen.

2 §

Tehoreservinä toimivan yksikön käyttövalmius

Tehoreservinä toimiva yksikkö tulee pitää tehoreservin käyttö sopimuksen voimassaoloaikana valmiudessa, joka mahdollistaa sen käyttöönoton enintään 12 tunnin kuluessa käskyn antamisesta 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta välisenä aikana sekä enintään yhden kuukauden kuluessa käskyn antamisesta muuna aikana. Yksiköllä tulee lisäksi olla valmius vähintään 200 tunnin käyttöaikaan täydellä teholla 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta välisenä aikana.

HE 299/2010
TaVM 36/2010
EV 278/2010

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/89/EY (32005L0089); EUVL N:o L 33, 4.2.2006, s. 22
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY (32009L0072); EUVL N:o L 211, 14.8.2009, s. 55

3 §

Tehoreservinä toimivan yksikön tuottaman sähkön ja sähkönkulutuksen jouston tarjoaminen markkinoille

Tehoreservinä toimivan yksikön tuottama sähkö ja sähkönkulutuksen jousto tulee tarjota markkinoille hinnalla, joka ei saa alittaa raskasta polttoöljyä polttoaineenaan käyttävän lauhdutusvoimalaitoksen muuttuvia kustannuksia, joihin on lisätty tuotantoon tarvittavien päästöoikeuksien arvo.

2 luku

Toimet tehoreservin ylläpitämiseksi

4 §

Tehoreservin tarpeen määrittäminen

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on määrittää tarvittavan tehoreservin määrä vähintään neljän vuoden välein. Tehoreservin määrä tulee mitoittaa siten, että se edistää hyvän sähköntoimitusvarmuuden tason ylläpitämistä sähkönkulutuksen huippujen ja sähköntuonnin häiriöiden aikana. Lisäksi on otettava huomioon tarjolla olevan vaatimukset täyttävän kapasiteetin määrä sekä tehoreservin hankintakustannukset.

Tarvittavan tehoreservin määrä sekä sen määrittämisessä käytetyt perusteet on julkaisuttava.

Energiamarkkinavirasto voi tehoreservin hankintapäätöstä tehdessään perustellusta syystä poiketa 1 momentissa tarkoitettusta tehoreservin määrästä.

5 §

Tehoreservin hankinta

Tehoreservijärjestelmään voidaan hyväksyä Energiamarkkinaviraston määrittämän tehoreservin tarpeen edellyttämä määrä vaatimukset täyttäviä voimalaitosyksiköitä ja sähkönkulutuksen joustoon kykeneviä kohteita.

Tehoreservin hankinnan on perustuttava julkistettujen perusteiden pohjalta tapahtuvaan avoimeen menettelyyn. Energiamarkkinaviraston tehtävänä on laatia tehoreservin

hankinnan ehdot sekä järjestää tehoreservin hankinta niiden pohjalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Hankinnassa voidaan soveltaa eripituisia hankintajaksoja erityyppisen kapasiteetin osalta.

Energiamarkkinaviraston on tehtävä tehoreservin hankinnasta kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Sen on kuultava ennen hankintapäätöksen tekemistä sähkömarkkinalain (386/1995) 16 §:ssä tarkoitettua järjestelmävastuuseen määrättyä kantaverkonhaltijaa hankintamenettelyyn osallistuvien voimalaitosyksiköiden ja sähkönkulutuksen joustoon kykenevien kohteiden soveltuvuudesta toimia tehoreservinä.

6 §

Tehoreservinä toimivien yksiköiden valintaperusteet

Hankintamenettelyssä saaduista tarjouksista on hyväksyttävä ne, jotka ovat tehoreservin hankintaan liittyvien vertailuperusteiden mukaan tehoreservijärjestelmän tavoitteiden kannalta kokonaistaloudellisesti edullisimpia tai ne, jotka ovat hinnaltaan halvimpia. Kokonaistaloudellisesti edullisimpien tarjousten vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi hintaa, teknisiä ansioita, toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä ja käyttökustannuksia.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta, vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava tarjouspyyntöasiakirjoissa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

7 §

Tarjouksen hylkääminen hankintamenettelyssä

Hankintamenettelyyn osallistuvan voimalaitoksen tai sähkönkulutuksen joustoon kykenevän kohteen haltijan tekemä tarjous voidaan hylätä, jos:

1) tarjottu voimalaitosyksikkö tai sähkönkulutuskohde ei täytä asetettuja vaatimuksia;

2) on syytä epäillä, että tarjotun kapasiteetin hinta johtaa tilanteeseen, jossa voimalaitoksen tai sähkönkulutuskohteen haltijan saama korvaus ylittäisi tässä laissa tarkoitettua julkisen palvelun velvoitteen täyttämistä aiheutuvat hyväksyttävät kustannukset;

3) tarjous ei muutoin vastaa hankintamenettelyn ehtoja;

4) Energiamarkkinaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnosta annetun lain (349/2007) 50 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttäisi tarjoajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle kyseisen lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa.

8 §

Voimalaitosyksiköille asetettavat vaatimukset

Voimalaitoksen haltija voi tarjota tehoreservijärjestelmään Suomen sähköjärjestelmään liitettyä erillistä voimalaitosyksikköä, joka täyttää seuraavat vaatimukset:

1) yksikön käynnistysaika on enintään 12 tuntia 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta välisenä aikana ja enintään yksi kuukausi muuna aikana;

2) yksikkö kykenee käynnissä ollessaan vähintään 10 megawatin tehonlisäykseen 10 minuutin kuluessa käskyn antamisesta;

3) yksiköllä on valmius vähintään 200 tunnin käyttöaikaan käyttösopimuksen mukaisella täydellä teholla 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta välisenä aikana;

4) yksikköön kohdistuvat ympäristöluvat ja -vaatimukset eivät estä yksikön käyttämistä tehoreservijärjestelmän mukaisesti käyttösopimuksen voimassaoloaikana.

9 §

Sähkönkulutuksen joustoon kykeneville kohteille asetettavat vaatimukset

Sähkönkäyttäjä voi tarjota tehoreservijärjestelmään Suomen sähköjärjestelmään liitettyä sähkönkulutuksen joustoon kykenevää kohdetta tai tällaisten kohteiden yhdistelmää, joka täyttää seuraavat vaatimukset:

1) kohteella on valmius toteuttaa sähkön-

kulutuksen joustoja enintään 12 tunnin kuluessa käskyn antamisesta 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta välisenä aikana ja enintään yhden kuukauden kuluessa käskyn antamisesta muuna aikana;

2) kohde kykenee vähintään 10 megawatin sähkönkulutuksen joustoon 10 minuutin kuluessa käskyn antamisesta;

3) kohteella on valmius vähintään 200 tunnin käyttöaikaan käyttösopimuksen mukaisella täydellä teholla 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta välisenä aikana.

10 §

Tehoreservin käyttösopimus

Järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija tekee hankintamenettelyssä tehoreservijärjestelmään hyväksytyn voimalaitosyksikön ja sähkönkulutuksen joustoon kykenevän kohteen haltijan kanssa sopimuksen yksikön käytöstä Energiamarkkinaviraston tekemän tehoreservin hankintapäätöksen mukaisesti. Tehoreservin käyttösopimukseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään julkisista asiakirjoista.

Järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija asettaa tehoreservin käyttösopimuksessa säännöt tehoreservinä toimivan yksikön käyttövalmiuden ylläpidolle, yksikön käytölle sekä sen tuottaman sähkön tai sähkönkulutuksen jouston tarjoamiseen markkinoille. Säännöt tulee asettaa siten, ettei niillä perusteettomasti vaikuteta sähkön tarjontaan ja sähkön hinnan määräytymiseen markkinoilla. Säännöt tulee julkaista.

Voimalaitoksen ja sähkönkulutuksen joustoon kykenevän kohteen haltija on velvollinen pitämään tehoreservinä toimivan yksikön käyttösopimuksen edellyttämässä käyttövalmiudessa sekä käyttämään yksikköä ja tarjoamaan yksikön tuottaman sähkön tai sähkönkulutuksen jouston markkinoille käyttösopimuksen edellyttämällä tavalla.

11 §

Tehoreservinä toimivan yksikön haltijalle maksettava korvaus

Järjestelmävastuuseen määrätty kantaver-

konhaltija maksaa tehoreservinä toimivan yksikön haltijalle korvauksen tehoreservijärjestelmän mukaisen julkisen palvelun velvoitteen täyttämistä. Korvaus määräytyy Energiamarkkinaviraston tekemän tehoreservin hankintapäätöksen mukaisesti. Korvaus ei kuitenkaan saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tehoreservin käyttösopimuksessa asetettujen velvoitteiden täyttämistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, kun otetaan huomioon tähän liittyvät tulot ja velvoitteen täyttämistä saatava kohtuullinen tuotto.

Korvaus maksetaan jälkikäteen tehoreservin käyttösopimuksessa määrätyissä jaksoissa.

12 §

Järjestelmän rahoitus

Tehoreservijärjestelmä rahoitetaan sähköjärjestelmän ja kantaverkon hyödyntämiseen perustuvilla sähkönkulutukselle kohdistettavilla erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija on oikeutettu keräämään siirtopalveluiden käyttäjiltä. Maksuilla voidaan kattaa järjestelmävastuuseen määrättylle kantaverkonhaltijalle tästä laista johtuvien velvoitteiden hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä kohtuullinen korvaus järjestelmän hoitamisesta. Maksujen määräytymisperusteiden tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä.

Maksujen määräytymisperusteet tulee julkaista.

3 luku

Viranomaisille kuuluvat tehtävät ja seuraamukset

13 §

Tehoreservin ylläpitämiseen liittyvät tehtävät ja valvonta

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä on lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Energiamarkkinaviraston ja järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan tehtävänä on huolehtia tehoreservin ylläpitoa koskevaan järjestelmään liittyvistä tehtävistä

tämän lain mukaisesti. Energiamarkkinaviraston tehtävänä on lisäksi valvoa lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

14 §

Energiamarkkinaviraston vahvistamat säännöt ja ehdot

Energiamarkkinaviraston tulee päätöksellään vahvistaa ennen käyttöönottamista:

1) säännöt tehoreservijärjestelmään kuuluvien voimalaitosyksiköiden ja sähkönkulutuksen joustoon kykenevien kohteiden käyttövalmiuden ylläpidolle, niiden käytölle sekä tuotetun sähkön ja sähkönkulutuksen jouston tarjoamiseen markkinoille;

2) tehoreservin ylläpitoa koskevan järjestelmän rahoittamiseksi perittävien maksujen määräytymisperusteet.

15 §

Pakkokeinot

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata.

Energiamarkkinavirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitepäätöksensä taikka tässä laissa säädettyä tietojenantovelvoitetta koskevan päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisesta ja sen tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

16 §

Julkisen palvelun velvoitteen rikkominen

Energiamarkkinavirasto voi neljän kuukauden kuluessa rikkomuksen havaitsemisesta määrätä tehoreservin käyttösopimuksen purettavaksi, jos tehoreservinä toimivan yksikön haltija:

1) on tahallaan rikkonut julkisen palvelun velvoitetta, johon hän on sitoutunut tehoreservin käyttösopimuksessa;

2) on julkisen palvelun velvoitetta täyttäes-

sään tarjonnut tehoreservinä toimivan yksikön tuottamaa sähköä tai sähkönkulutuksen joustoa markkinoille sellaisella hinnalla, jonka ilmeisenä tarkoituksena on sähkön markkinahinnan nostaminen kyseisen ajankohdan yleistä hintatasoa selvästi korkeammalle tasolle.

Energiamarkkinavirasto voi velvoittaa tehoreservinä toimivan yksikön haltijan palauttamaan korvaukset, jotka järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija on käyttösopimuksen perusteella maksanut tälle, jos tehoreservin käyttösopimus on purettu 1 momentin mukaisesti tai jos tehoreservinä toimivan yksikön haltija on muutoin rikkonut tehoreservin käyttösopimusta.

17 §

Korvauksen palauttaminen ja takaisinperintä

Virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteetomasti maksetun korvauksen johdosta sekä tehoreservin käyttösopimuksen purkamisen tai rikkomisen johdosta tapahtuvaan korvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, ellei tässä laissa toisin säädetä. Palautus ja viivästysseuraamus tuloutetaan tehoreservijärjestelmään.

Energiamarkkinavirasto hoitaa korvauksen palauttamista ja takaisinperintää koskevista asioissa valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädettyjä tehtäviä sekä tekee päätöksen korvauksen takaisinperinnästä ja viivästysseuraamuksesta. Palautus ja viivästysseuraamus ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan tehtävänä on huolehtia palautuksen ja viivästysseuraamuksen perimisestä.

18 §

Tietojen antaminen Energiamarkkinavirastolle

Järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan sekä tehoreservinä toimivan yksi-

kön haltijan on salassapitosäännösten estämättä annettava Energiamarkkinavirastolle tässä laissa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Energiamarkkinavirastolla on oikeus tarkastaa tietojen oikeellisuus valvottavan hallinnassa olevissa tiloissa. Tarkastusta ei saa kuitenkaan toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

4 luku

Erinäiset säännökset

19 §

Voimalaitososuuksia koskevat säännökset

Mitä tässä laissa säädetään voimalaitosyksiköstä ja voimalaitoksen haltijasta, sovelletaan myös osuuteen osuusvoimalaitoksen yksiköstä ja sen haltijaan.

20 §

Järjestelmään liittyvien toimintojen eriyttäminen

Järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan tulee eriyttää tehoreservijärjestelmän hoitaminen muista yrityksen harjoittamista liiketoiminnoista. Eriyttämiseen sovelletaan sähkömarkkinalain 28—34 §:ää. Järjestelmän hoitaminen voidaan antaa myös järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan kokonaan omistaman tytäryhtiön tehtäväksi. Järjestelmävastuuseen määrättyllä kantaverkonhaltijalla on oikeus harjoittaa sähkönhankintaa ja -myyntiä järjestelmän hoidon edellyttämässä laajuudessa.

Tehoreservinä toimivan yksikön haltijan tehoreservijärjestelmään liittyvien toimintojen eriyttämiseen sovelletaan eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annettua lakia (19/2003).

21 §

Muutoksenhaku

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta

valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, ellei jäljempänä toisin säädetä.

Energiamarkkinaviraston 5, 7 ja 14 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Energiamarkkinaviraston 5 ja 7 §:n nojalla antamaan päätökseen ja Energiamarkkinavirastoon sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 74 ja 75 §:ssä, 85 §:n 1 momentissa, 86 §:n 1 ja 2 momentissa, 87 §:n 1 ja 3 momentissa, 89 §:ssä, 91—93 §:ssä, 94 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa, 95 §:ssä, 100—102 §:ssä, 103 §:n 1 ja 2 momentissa, 105 §:ssä sekä 106 §:n 1 momentissa säädetään valitusosoituksesta, hankintapäätöksen tiedoksiannosta, muutoksenhausta ja seuraamuksista sekä hankintayksiköstä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Energiamarkkinaviraston 5 ja 7 §:n nojalla tekemää päätöstä koskeva muutoksenhakuasia on käsiteltävä kiireellisenä. Energiamarkkinaviraston 5, 7 ja 14 §:n nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön muu-

toksenhausta huolimatta, jollei valituksen tai hakemuksen käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

22 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

Lain 4 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2013. Sähkönkulutuksen joustoon kykeneviä kohteita voidaan hyödyntää tehoreservinä 1 päivästä joulukuuta 2013 alkaen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*